

בש"פ 1152/17 - מולה דרבה נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 1152/17

כבוד השופטת ד' ברק-ארז
מולה דרבה

לפני:
העורר:

נ ג ד

המשיבת: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המוחזוי מיום
25.1.2017 במ"ת 16-12-26619 שניתן על-ידי כבוד
השופט ע' כהן

בשם העורר: עו"ד ליאור כהנא

בשם המשיבת: עו"ד מيري קולומבוס

ההחלטה

1. בפני ערר לפי סעיף 53 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996 על החלטתו של בית המשפט המוחזוי בירושלים מיום 25.1.2017 (מ"ת 16-12-26619, השופט ע' כהן). בית המשפט המוחזוי הורה על מעצרו של העורר עד תום ההליכים נגדו.

כתב האישום וההלים עד כה

2. ביום 12.12.2016 הוגש נגד העורר, ליד 1994, ואדם נוסף (להלן: الآخر) כתב אישום. על-פי האמור בכתב האישום, ביום 7.12.2016 בשעה 22:30 בסמוך למכולת מרקטו בבית שמש נגש העורר והآخر למחלון ולחברו (להלן: החבר). לאחר חילופי דברים תפס העורר את המטלון בחולצתו, אמר לו "בוא לפה לפני שתקבל מכות" ודרש

עמוד 1

מןנו להוציא את החפצים שנמצאים בכיסיו. בשל החשש מפני העורר הוציא המתلون מיכיסו מפתחות, מצית וטלפון, והעורר אמר לו בתגובה להזכיר את הדברים לכיס מלבד את הטלפון שאותו נטל לידי. בנוסף, העורר ערך חיפוש יدني על גופו של המתلون. המתلون ביקש את הטלפון בחזרה, והעורר השיב: "אתה רוצה שאני אזכיר אותך", ובמקביל לכך הושיט את ידו לאחור וראה למתلون דבר מה בולט ונוצץ. כמו כן, העורר אמר למתلون שם הוא יתлонן עליו כמשטרת הוא יזכיר אותו בפנים ובכל הגוף. במקביל לכך, האחר דרש מהחבר שיחזר לו חמשים שקל ואיים עליו כי אם לא יביא את הכסף "הוא יטפל בו". בתגובה, הricsים החבר לרשום את הבירות ששתה האחר על חשבונו במקולת. כמו כן, האחר ואדם נוסף אמרו למתلون להגיד כי הוא מכיר את הטלפון לעורר אחרת " הם ירצו אותו".

3. בשל מעשים אלה יויסה לעורר עבירה שוד לפי סעיף 402(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), ולאחריו יויסו עבירות של איומים לפי סעיף 192 לחוק העונשין והדחה בעדות לפי סעיף 245(ב) לחוק העונשין. بد בבד עם הגשת כתוב האישום נגדם הוגשה גם בקשה לעוזרים עד תום ההליכים. המשך הדברים יתיחס לעניינו של העורר בלבד.

4. בדיון שהתקיים ביום 15.12.2016 בפני בית המשפט המחוזי לא חלק בא-כווּוֹו של העורר על ראיות לכואורה וUILLET מעוצר, אך ביקש כי יוזמן תסוקיר מעוצר בעניינו של העורר. בהמשך לכך, ולונוכח גילו הצער של העורר, הורה בית המשפט המחוזי על הכנת תסוקיר.

5. בתסוקיר המבחן ציין כי העורר השחרר ממאסרו האחרון לפני כמנה לאחר שרצה שבעה חודשי מאסר בגין עבירת התפרצויות, וכי נשמונה חודשים קודמים לכך ריצה מאסר נוסף של שבעה חודשים בגין עבירות של התפרצויות והזקן לרכוש. בנוסף, ציין בו כי העורר עלתה מאיופיה בגין שבע וחואה בעצם ה"כבה השחורה" של משפחתו. במהלך כיתה ט' למד העורר בפנימיה, ובעת ששהה שם התנסה בחומרים פסикו-אקטיביים ונרג לשות אלכוהול עד כדי שכנות. בשל התמכרותו לאלכוהול הופנה העורר לקהילה "מלכישוע", ושם ששהה שלושה חודשים עד שהחליט לעזוב משום שהתקשה לגייס עצמו לתהיליך הטיפולי. שירות המבחן התרשם כי ההליכים המשפטיים בעניינו של העורר אינם מהווים גורם מרתיע עבורו וכי הוא אינו מגלה מודיעות לקשיים בהתנהלותו. שירות המבחן הוסיף וציין כי אף משפחתו של העורר אינה מהווה גורם סמוכות ומצביע גבולות עבורו, ולכן קבע כי רמת הסיכון להישנות העבירות בעתיד היא גבוהה. בנוסף, ציין כי העורר זקוק לטיפול כוללני, אינטנסיבי וארוך טווח בקהילה טיפולית, וכי הוא הביע רצון להשתלב בתכנית זאת באמצעותו שהוא חש עייפות מוארה החיים השولي ורוצה להיגמל מהחומרים הפסיכואקטיביים. לפיכך, שירות המבחן המליץ על הפניותו לראיון קבלה בקהילה "בית אור אביה".

6. ביום 3.1.2017קבע בית המשפט המחוזי כי העורר יצא לראיון כמפורט עלייד שירות המבחן, חרף המסתכנות הנש��פת ממנו, והוא להשרות המבחן להגיש תסוקיר משלים לגבי שיילובו של העורר בקהילה לאחר הריאון.

7. ביום 17.1.2017 שירות המבחן ציין כי העורר עבר בהצלחה את ראיון הקבלה בקהילה וכי הוא נמצא בראשימת המתנה לשילוב בה.

8. ביום 25.1.2017 דחה בית המשפט המחוזי את המלצת שירות המבחן לשלווח את העורר לכהילה הטיפולית. בית המשפט המחוזי קבע שקהילת "בית אויר אביבה" אינה מהוות חלופה סגורה, ועל כן אינה ניתן מענה מספק למסוכנות הנש��פת מהעורר. בנסיבות אלה ולنוכח המסוכנות הגבוהה שנש��פת מהעורר, הורה בית המשפט המחוזי על מעצרו עד תום ההליכים נגדו, בציינו שהוא כן אף מוביל להידרשות למחולקת העקרונית הנוגעת להשתלבות בהליך גמילה כבר בשלב המעצר.

הערה

9. העורר טוען כי שגה בית המשפט המחוזי בכך שדחה את המלצת שירות המבחן לשילובו בקהילה טיפולית והורה על מעצרו עד תום ההליכים נגדו. בא-כוח העורר טוען כי המסוכנות שנש��פת מהעורר אינה ברמה הגבוהה ביותר וכי הפטונציאלי השיקומי שלו הוא ממשי, ולכן יש להורות על שילובו בה. כמו כן, העורר טוען כי שגה בית המשפט המחוזי בדחוותו את המלצת שירות המבחן לשילובו בקהילה טיפולית רק משום שחלופה זו אינה בתנאי "מעצר בית מלא", בציינו כי כל הקהילות הטיפוליות לבגירים אין מתפקידות במסגרת "נעולות". בנוסף, העורר טוען כי המסוכנות הנש��פת ממנו הייתה ידועה לבית המשפט המחוזי בעת שהורה על הפנימתו לראיון בקהילה טיפולית ועל הכנת תסקير מבחן בעניינו.

10. לבסוף, העורר טוען כי נסיבות חייו הקשות הן טעם טוב נוסף לשילובו בקהילה טיפולית, אשר פתחה בפניו דרך חדשה, תסייע לו להתנקק מאורחות חייו העבריתניים ותעניק לו כלים להתמודד עם קשייו.

11. הדיון בפני התקאים ביום 7.12.2017. בא-כוחו של העורר העמיד במרכז טיעונו את החשיבות הנודעת לכך שהעורר, שהוא אדם צער, יכול להתחיל בשינוי במהלך חייו, וזאת לאחר שנמצא מתאים לכך בעת זה לנוכח העובדה שהשכיל לפתוח הכרה לצורך להשתלב בהליך שיקומי.

12. מנגד, המדינה טענה כי דין העורר להידחות. המדינה חזרה והפנתה בעניין זה למדייניות הפסיכומתית הגורסת כי השתלבות בתחום גמילה במהלךบำלהה של תקופת המעצר היא החrig בהפניה לבש"פ 11/1981 מדינת ישראל נ' סoiseה, פ"ד סד(3) 111 (2011) (להלן: עניין סoiseה). לטענתה, אין מדובר במקרה הנופל לגדרו של חריג זה בהתחשב בכך שהעורר עזב תכנית שיקומית קודמת שבה השתתף בעבר.

13. עוד טענה המדינה כי מכל מקום קרבתה של החלופה המוצעת למקום ביצוע העבירה הוא בעיתוי, ולא כל שכן כאשר מבאים בחשבון את הטראותה שנגרמה למתلون.

14. בתשובתו, הצבע בא-כוחו של העורר על כך שיש לעשות כל מאמץ לסייע לעורר בשם לב לrukע הקשה שמננו בא. הוא הוסיף וציין כי אין ברקע הדברים כל סכסוך בין העורר למתلون.

דין והכרעה

15. מצאתי את המקרה שבפני מעורר התלבות במילוי.

16. אכן, החלטה לאפשר למי שלא החל בתהליך גמilia לעשות כן במסגרת הליכי מעוצר, ולא כל שכן על רקע של ביצוע עבירות אלימות, אינה קלה (לכלול ולחרגים שהותו בנושא זה, ראו בהרחבה: עניין סoiseה). עם זאת, מצאתי כי המקרה דן חריג דיו, וכי האינטראס החברתי בשיקום העורר, בנסיבות הייחודיות של המקרה הנוכחי, מצדיק את הניסיון לאפשר התחלת של הליך השיקום כבר בשלב המעוצר, כפי שאפרט להלן.

17. אני סובירה שהייחוד במקרה זה נובע מכך שלא זו בלבד שמדובר באדם הנמצא בתחילת חייו, אלא גם שעד כה הزادמנויות החיים שעמדו לרשותו, ובכללן יכולתו לצפות לתמיכה משפחתיות, היו תמיד דלות. כפי שציינתי בעבר, ראוי גם במקרה זה שלא לנעול את השער דווקא כאשר "שער התקווה... מאיים להיסגר" (ראו: ב"פ 3292/14 ציבר נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (20.5.2014)). נסיבות חיים אלה מעמידות את ההצדקה לעשות כל מהאמץ למייצו הפטונציאלי השיקומי של העורר, אשר ממשך כל חייו נעדיר דמותו הורית שיכלה להכזין אותו ולהציב עבورو גבולות.

18. הפטונציאלי השיקומי המשמעותי של העורר לא נעלם גם מעני שירות המבחן, אשר מצא את העורר כמתאים לתוכנית טיפולית ואף אישר את המתווה הכללי שלו. כפי שנקבע בעבר, "דרך המלך, בבחינת תנאי יסודי למثان צו מבחן לטיפול גמilia, היא המלצה שירות מבחן, שהוא הגוף המרכזי המודיע הנדרש לקבלת החלטה אם הנאשם מתאים לעבור טיפול גמilia" (ראו: עניין סoiseה, בעמ' 115).

19. על רקע זה, אם בעת הנוכחית הצליח העורר לגייס עצמו לתהליך של גמilia שלו נמצא מתאים - הרי שבהתחשב בגילו הצעיר ובמיוחד הزادמנויות שעמדו בפניו – יש לעשות כל מאמץ לאפשר לו לעשות שינוי. שניי זהה, ככל שיצילוח, יטיב עמו, ולא פחות מכך עם החברה כולה, שהרי לצד האינטראס להגן על הציבור מפני מבצעי עבירות ניצב גם האינטראס הציבורי בשיקום עבריינים (ראו: ע"פ 2420/15 אבטlion נ' מדינת ישראל, פסקה 19 (29.11.2015); ע"פ 4503/16abo שנדי נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (9.6.2016)).

20. אכן, מלכתחילה העדרו של מරחק ממשי די בין הקהילה הטיפולית לבין מקום האירוע שעליו נסב כתוב האישום אינו אידיאלי. אולם, לאחר שמקום ביצוע המעשים היה בעל אופי מקרי ובהעדר יריבות מוקדמת, דומה שאין לתת לשיקול זה משקל בעת ההז, כאשר העורר כבר נמצא מתאים להשתלבות בקהילה הטיפולית (אם כי מלכתחילה, ככל שהיא אפשרות נוספת, היה ראוי לבחון אותה קודם לכן).

21. אין צורך לומר שהזקה על האחראים על הקהילה הטיפולית שאליה שובץ העורר כי יעקבו אחר פעילותם בה, וכי כל עזיבה לא מורשת תדוחה ללא שיוי, בהתאם לנוהלים המקובלים.

22. אני תקווה כי העורר יבין כי הוא מקבל הزادמנות מיוחדת, ולא ירפה מן האפשרות לדבוק בה, חרב הקשיים.

23. סוף דבר: העורר מתקבל. העורר יעבור לקהילה הטיפולית "בית אור אביה" בהתאם להמלצת שירות המבחן.
עמוד 4

ניתנה היום, כ"ד בשבט התשע"ז (20.2.2017).

שפטת
